

1955

Худийланы Назир

Анам

Х 98

Худийланы Назир

Анам

Караг. 15 - Д
124320

Чаев Черкесск
 БИБЛИОТЕКА

КЪАРАЧАЙ-ЧЕРКЕС КИТАБ ИЗДАТЕЛЬСТВО Х
 ЧЕРКЕССК—1960

Түзгән Коралы

СОВЕТ ДЖУРТ—АНАМ

Емюрлюкге джашарыкъса —
Сеннѣ джокъ ёлюм,
Къуанч эте джашнарыкъса —
Джарыкъды кёлюм.

Эмчегинъи ичиресе
Сен ёксюзлеге,
Тюзлюгюнъю билдиресе
Кёб миллетлеге.

Джолубузну джарытаса —
Джарыкъды кюнюнъ,
Тушманлагъа танытаса —
Уллуду кюнюнъ.

Эркинликни халкъ джырыса —
Къатлайса хорлам,
Джюрегими тамырыса,
Совет джурт — амам

1959 дж.

УЛЛУ ЛЕНИН ДЖАШАЙДЫ

Хар кечеде,
Хар кюнде,
Саулай джерни юсюнде
Сыйлы аты айтылгъан
Тюрлю-тюрлю тилледе,
Кесин халкъгъа тапытхан,
Бир аүздан махдалгъан,
Санаусуз джюрекледен
Уллу Ленин джашайды.

Эркинликни,
Теньликни
Джарлылагъа юлешген,
Артыкълыкъны, бийликни
Тамырларын кюйдюрген,
Кесин бизге суюдюрген,
Къыйын джолгъа усда болгъан,
Емюрлеге юлгю салгъан
Уллу Ленин джашайды.

Сабанчыгъа,
Малчыгъа,
Хар не иште алчыгъа
Нёгер болуб ишлеген,
Джюреклени бир этген,
Тутхан ишин биширген,
Бизге окъугъуз деген,
Хорламлагъа тюз элтген
Уллу Ленин джашайды.

Джылтырагъан,
Джашнагъан,
Джазгъы кюннъе ушагъан;
Чабхан джауну къаушатхан,
Хорланмаз къарыуубуз,
Ёлмезлик джашауубуз,
Солуусуз алгъа баргъан
Уллу Ленин джашайды.

Джюреклени тамыры,
Халкъланы къуанч джыры
Шахарлада, элдеде —
Саулай джерни юсюнде
Санаусуз джюрекледе
Джуртубузну атасы,
Партияны къаласы
Уллу Ленин джашайды.

1955 дж.

ОКТАБРЬ

Ишчи, элли тирилиб,
Къарнаш болуб, биригиб,
Джауну тютюн этгенлей,
Къара къанын тѣкгенлей,
Эркин джашау амалтын,
Кенънъе кере къанатын:
Джерни юсюн джарыта,
Джарлы халкъны ышарта,
Терсни уруб кюйдюре,
Тюзге кесин суюдюре,
Тийгенди кюн — Октябрь.

Къыйын джылла ѳтдюле,
Къурчдан кючлю этдиле,
Бизде хар джан тенъ болуб;
Къарыу ёсюб къошулуб,
Сабан сюре, мал кюте,
Чабхан джауну туб ѳте,
Юлгю бере халкълагъа,
Ёхдем атлайбыз алгъа.
Тынчлыкъ, шохлукъ излеген,
Ише кесин билдирген
Тийеди кюн — Октябрь.

Джашау келиб къум тюзге,
Ушаб джашил тенъизге,
Ишлейди бюгюн бизге.

Суукъ Сибирь джумушаб,
Къышы да джазгъа ушаб,
Къырдыш джерле хорланыб,
Джанъы элле орналыб,
Ёсюб, джашнаб шахарла,
Къуанч джырла, хапарла
Ёмюрлени джашарла,
Джылыуунъда, кюн — Октябрь.
Миик кириш тауладан,
Джерни джети къатындан
Алабыз кёб ташкёмюр,
Алтын, кюмюш, нефть, темир.
Киши озмаз ишлерге,
Суу ну джырыб джюзерге;
Терен билим алыргъа,
Чуакъ кёкде учаргъа,
Кюле, ойнай, къуана,
Халкъла бизге сукълана,
Санъа тюбейбиз, кюн — Октябрь.

1957 дж.

ТУУГЪАН КЪРАЛЫМ

Сюйеме сени кёк сууларыны,
Тенъизлерини, къар тауларыны,
Тюзледе учсуз сабанларыны,
Эркин кёгюнде булутларыны.

Сюйеме джарыкъ джулдузларынъы,
Хорламгъа элтген кенъ джолларынъы.
Бай эллеринъи, сахарларынъы,
Берекет берген джанъурларынъы.

Сюйеме салкъын кечелеринъи,
Ариу ийисли эртденлеринъи,
Насыбдан толу иш кюнлеринъи,
Сют уюгъанча инъирлеринъи.

Сюйеме джашил чегетлеринъи,
Алада битген кегетлеринъи,
Тауладан ургъан шош джеллеринъи,
Терек бачхалы ёзенлеринъи.

Сюйеме сени чыбчыкъларынъы,
Миикде учхан тау къушларынъы,
Ханс къозлаб тургъан къабырларынъы,
Джерге иор текген джаз танъларынъы

Сюйеме кекде учхучларынъы,
Фабриклеринъи, заводларынъы,
Арый билмеген къурч атларынъы,
Ёлмезге туугъан тулпарларынъы.

Сюйеме сени къалаларынъы,
Джаз башындагъы кырдыкларынъы,
Шохлукъгъа керген къанатларынъы,
Сение этилген макъамларынъы.

Сюеме сени джырчыларынъы,
Сау дуня билген фахмуларынъы,
Чырайлы, джигер кѣб къызларынъы,
Къурчдан да кючлю деу джашларынъы.

Сюеме сени булбулларынъы,
Таурухларынъы, джомакъларынъы,
Шохлукъну суйген тепъ халкъларынъы,
Джерге белгили хорламларынъы.

Сюеме сени байрамларынъы,
Ише, урушда махдауларынъы,
Мамырлыкъ берген оноуларынъы,
Ленин ишлеген къурч тамалынъы.

1955 дж.

МАЙНЫ ТАНЪЫ

Урунъашыгъа шохлукъ берген байрамгъа
Джигер халкъым къуанч эте тюбейди,
Накъут-налмаз, мермер ташлы таулагъа
Майны танъы нюр джарыгъын тегеди.

Хар кюнубюз бизге къуанч келтире,
Джуртубузну кючлю, ариу этеди,
Мамырлыкъны къурч къаласын ёсдюре,
Партиябыз хорламлагъа элтеди.

Хар кьайда да джолубузну алчысы,
Къарнаш этген бизни эркин халкъланы
Партияды джанъылыкъны башчысы,
Бирча кёрген уруннъан инсанланы.

Ёмюрлеге майны танъы атханды,
Джулдузлагъа джетеди къанатыбыз,
Саулай джерге юлгю болуб чыжъгъанды
Ленин ачхан махдаулу заманыбыз.

1958 дж.

ОРУС ХАЛКЪ

Тюзлюк ючюн
Уллу кючюн
Аямайды ол,
Халкъла суюген,
Дуния билген
Ачханды кенъ джол.

Джауу — зорлукъ,
Тенъи — шохлукъ,
Тынчлыкъды иши,
Уруш ачыб,
Андан къачыб
Къутулмайды киши.

Онъсуз, ёксюз
Кёрсе, сёзсюз
Болады ана,
Хар не миллет
Алгыш этед
Анъа, къуана.

Болсанъ нёгер,
Этер джигер,
Эркин солутур,
Санъа чабхан
Джауну тубан
Этер, къурутур.

Къаршчы кючден,
Къыйын ишден
Къоркъуб, джанламаз.
Бютюн сабырд,
Ёхдемд, батырд —
Киши хорламаз.

Кёлю ачыкъ,
Кюню джарыкъ,
Махдауду аты,
Дженьил толад,
Юлгю болад,
Этген мураты.

Бек бай, дамлы,
Балдан татлы,
Уллу, белгили,
Кёбле билген,
Джюрек суйген
Эркинди тили.

Кюнден-кюннъе
Джюзге, минънъе
Береди къанат,
Насыб джерде,
Миик кёкде
Анъа аманат.

Джолну кере,
Джашау бере
Ол кёб халкълагъа,
Саулай джерге
Къуанч теге
Барады алгъа.

Тубан тутса,
Кёкню джабса,
Мычитмай чачар,
Тенълик джашау,
Бирге ашау
Дуниягъа ачар.

1955 лж.

КОМСОМОЛ

Партиябыз оноу этед,
Ленин ачхан джолну керед,
Хар боллукъну алгъа кѳред,
Кѳб хорламгъа сени элтед,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Кърч атлагъа джюген салгъан,
Джер къринундан хазна алгъан,
Волга суугъа Донну кършхан,
Сенсе, хаман алгъа баргъан,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Къру тюзлени джашил этген,
Тау сыртлада малла кютген,
Кенъ сууланы джырыб ѳтген,
Сенсе, адеб, намыс билген,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Бюгюн темир, кърч биширген,
Хар не ишни бирча суйген,
Совет халкъым сынаб билген,
Сенсе, ѳтгюр, ѳхдем ѳсген,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Беш орденне ие болгъан,
Кърум боранны, джелни тыйгъан,

Къар тауладан минк учхан,
Сенсе, джанъы джолла ачхан,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Джау къайырса бойнуи бизге,
От ачаргъа юсюбюзге,
Иймей аны джерибизге,
Сенсе, чыкъгъан кюйдюрюрге,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Хаман тынчлыкъ, шохлукъ излей,
Тень джашауъгъа джолла ишлей,
Ёсюб келген дженъил юрей,
Сенсе, турлукъ кюн тийгенлей,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Джокъду санъа чыртда арыу,
Барды сенде кетмез къарыу,
Хар атламынъ — хорлаб барыу,
Сенсе сокъгъан къуанч тартыу,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

Ленин ачхан джолну баргъан,
Партиябыз толу базгъан,
Джаш тёлуге юлгю болгъан,
Сенсе, къурчдан иги къатхан,
Деу къралны тулпар джашы — комсомол.

1957 дж.

МАТРОСОВГЪА

Урушну кьоргъашын джаньуру
Себелей башынъдан тохдаусуз,
Джеринъи кьучакълай баурунъ,
Силкинесе алгъа арыусуз.

Дупбурну ичинден кьурулуб,
Кюкюрейди немча пулемет,
Аuzu яаллынъа бурулуб,
Ол кьусады кьаджыкъмайын от.

Джигитлик джолунъу джарытыб,
Къан ойшайды тулпар джюрекде,
Дупбургъа сен джетесе арыб,
Кюн кьарайды тохдаб миикден.

Гранатны джибердинъ быргъыгъа, —
Пулемет чачая, тохдады,
Теньлеринъ чабдыла дупбургъа,
Джаханим от чалыб башлады.

Быргъыгъа кёкюрек къанъанъы
Тирединъ — пулемет шош болду.
Джуртунъа кьуана джанынъы
Сен бердинъ, муратынъ да толду.

Белпилиди атынъ халкълагъа,
Багъалыды бизге сауладан,
Елюм джокъду батыр джашлагъа,
Юлюшлюсе, тулпар, саугъадан.

1957 дж.

УРУШДАН СОРА

Отоу юйде къалгъан ариу келинчик,
Тансыкъ болуб, эрин сакълаб тураед,
Атасындан хапар излей, сабийчик
Хар кюн сайын письмочугъа чабаед.

Уруш отла сууб джерни юсюнде,
Къабырланы джашил кырдык джабады.
Джылы аяз джазны джарыкъ кюнюнде
Тегерекден къалай рахат урады.

Къуршча къатыб, къыйынлыкъда айлана,
Саула бары юйлерине келелле,
Тулпарланы орнун тутхан анала
Джашларына къурманлыкъла этелле.

Уруш баргъан учсуз данъыл тюзледе
Будай, арпа, нартюх, гардош чагъады,
Тобла ойгъан джерде джанъы юйледе
Сабий даур, къобуз гауш чыгъады.

512021
Трактор да сабан сюред гузаба,
Чунъурларын джерни ол тюз этеди,
Къаралады джанъы, мылы бараза,
Огъурлу кюн ышарылыб тийеди.

Урлукъ салгъан юйлерини къатында
Таулу къызгъа джылы кюнчюк къарайды,
Къарылгъашчыкъ терезени башында
Мамырлыкъны ёлмез джырын джырлайды.

242021
Кёб джигитле уруш баргъан джерледен
Юйлерине къайтмай къалгъандыла,
Ала ючюн тауда къара кёзледен
Джыламукъла кёб кере акъгъандыла.

Сакъат болуб джуртха къайтхан джигитле
Налатладан дертлерин алгъандыла,
Тынчлыкъ кюнню бузгъан къанлы фашистле
Уруш баргъан джерледе джатадыла.

Къойчу болгъан къызны келиб къарнашы,
Джырлай-джырлай тауда сюрюу кютеди,
Чалкъы тутхан къартны къайтыб джашы,
Трактор бла энди бичен этеди.

Дуния билген уллу уруш отлада
Кюйген джерни юсю джашил болгъанды,
Тюзлюк ючюн къан тегюлген къралда
Хар юйюбюз берекетден толгъанды.

1950 дж.

ДЖУРТУМ

Джарыкъ джолунъ къутхарады аджалдан,
Къарнаш эте емюрлеге халкъланы,
Батмаз кюнюнъ джылытады таймаздан,
Ана къоюн джылытханча баланы.

Учсуздула тауларынь эм тюзлеринъ,
Эркин халкъла ишлейдиле бир болуб,
Джашнайдыла сахарларынь, эллеринъ,
Кюнден кюннге байлыкъ ёсюб, къошулуб.

Джазгы кюннге ышарады таш, агъач,
Хапар айта шууудайла сууларынь,
Тансыкъ болуб келтиредн къарылгъач
Сеннге узакъ джагъаладан джырларыш.

Онъсузлагъа сен этесе болушлукъ,
Берчли къолгъа узатаса къолунуу,
Джаяса сен джерге тынчлыкъ эм шохлукъ,
Кеннге кере Ленин ачхан джолунуу.

1956 дж.

ШКОЛ

Джети джыл болуб келгенем санъа,
Кенъ эшигинъи ачханенъ манъа.
Джетмсед орусча айтыргъа тилим,
Сен хар кюн сайып береенъ билим.

Сарыгач усдаз аллыма келиб,
Кёзюме къараед кёлюмю билиб.
Юретсед мени джазаргъа, окъургъа,
Джуртуму суйген джашы болургъа

Кёзюме кёрюнеди усдазны хаты,
Эсимде турады хар къуру аты.
Уллу болгъандыла школчу тенъле,
Бирери бирер джерге кетгенле кенъиъе.

Этиученелде салкъын-кёлекге
Школ арбазда ёсген терекле.
Биринчи кере джазгъанем сенде
Ленини аты акъ тефтеримде.

Усдазгъа, тенълеге джазама къагъыт,
Таулу джюрекден мен салам айтыб.
Сени кёреме мен тюшлеримде,
Хар къуру джашайса сен джюрегимде.

1957 дж.

ТАУ ЭЛЧИКДЕ

(С. Фиксиннъе)

Сууну джырына эжиучюк этеди
Терен ёзенде кечеги джелчик,
Толгъан ай джулдуз сюрюуюн кютеди,
Рахат ёзенде кьалкъыйды элчик.

Ол тау элчикде олтурады джатмай,
Джарыкъ шыбыла чырагъы джана,
Окъуй назмунъу, джукъугъа хорлатмай,
Джашын эсине тюшюре ана.

Джанъыз баласы урушда ёлгенди,
Эштгенед эргде халарыш ачыкъ,
Чачын агъарта, соруусуз келгенди.
Солдат анагъа замансыз къартлыкъ.

Сени назмунъда ол тюзюн кёреди:
Солдат къабыргъа тийгенин кюнню,
Аны анасы уа умут этеди,
Бура игиге кёб аман тюшню.

Сен ол назмуну урушда этгенсе,
Джауну аудуруб аллынъа бара,
Джарсыу джюрекни ичине киргенсе,
Кетсин дёб, аны инджитген джара.

Джер юсюнде кёб танълагъа тюбейле,
Солдат анала джукъусуз болуб,
Узакъ джашау ала сениге тилейле,
«Ана» деген назмуну окъуб.

1957 дж.

ДЖАЗ

Къар эрийди джылы кюнде,
Къалтырайды аяз,
Кечге къалгъан болурма дей,
Ашыгъады джаз.

Хар терек да, джан киргенча,
Къозгъалыб чагъад,
Инъил ханчыкъ мылы джерден
Ышарыб чыгъад.

Учуб келиб тереземде
Къарылгъач джырлайд,
Кенъ арбавда феэнекде
Бузоучукъ ойнайд.

Акъ къайынны джашил чачын
Аязчыкъ эшед,
Къарылгъашчыкъ, джырын джыр-
лай.

Узакъдап келед.

Темир атла тюзге чыгыб
Сюрелле сабан,
Малчы кьошла таугъа кетер
Болады заман.
Сабийле да суу ызына
Кетелле ойнай,
Таякълагъа джюген салыб,
Миниб джайдакълай.

Ёзенледе арымайын
Джырлайла суула,
Талалада, чегетледе
Отлайла буула.

Терек бачха арбазыма
Салады кьуат,
Малдан толуб, берекетли
Болгъанды стауат.

Керпеслениб, джашил болуб,
Чагъад хар бюртюк,
Исси тийсе, джазгъы кюн да
Тутдурад кюнлюк.

Аязчыкъда башын булгъайд
Балий терекчик,
Тамырындан ёсюб чыгъад
Ариу джетекчик.

1957 дж.

Сабий шахларыма

СЕНТЯБРЬ

Къачны джели келгенди
Орамланы сибире,
Джайгъа къора дегенди
Хорларыгъын билдире.

Сары кийим кийелле
Арбазлада терекле,
Джылы джерге ийелле
Шохчукъларын сабийле.
Омакъ болуб барады
Ойнай-кюле сабийчик,
Бетчигине урады
Тауладан келген джелчик.

Аны школу сакълайды,
Джарыкъ юйле джасалыб,
Къабыргъадан къарайды,
Ленинибиз ышарыб.

1952 дж.

АЗРЕТЧИК

Къышхы кюнде,
Суукъ юйде
Туугъан эдинъ сен.
Джылай-джылай,
Къаргъа къарай,
Тура эдинъ сен.

Джел тутмакъда —
Тар оджакъда
Улуй эд санъа,
Эмчек иче,
Белляу эште,
Чыгъа энъ танънъа.

Ана джылыу
Бере къарыу,
Есе эдинъ сен,
Не болгъанын,
Къар джаугъанын
Билмей эдинъ сен.

Алай эте,
Суукъ кете,
Келди сеннѣ джаз,
Хапар сора,
Таудан ура,
Къагъады аяз.

Чагъад талчыкъ,
Джырлайд чыбчыкъ
Джылы кюнчюкде,
Джазны кѣре
Тураса сен
Джашил бешинкде.

Чегет кюйюз,
Нарат ийис --
Сени къуанчынь,
Сеннѣ къарайд,
Джырын джырлайд
Тау къарылгъачынъ.

1958 дж.

ПИОНЕР МАХМУТ

Махмут эртде турады,
Бетин-къолун джуады,
Школуна барады,
Окъуу-билим алады.

Дерсин иги биледи,
Усдаз аны суюеди,
Эсин ишге бёледи,
Къозулань кютеди.

1959 дж.

САБИЙЧИКГЕ

Сен джукълайса бешигинъде тынч, рахат,
Эштиледи солугъанынъ шошлукъда,
Кюн къарайды терезенъден, ышарад,
Олтурады чананъ сени къатынъда.

Сен ушайса тау къушну баласына,
Чуакъ кёкде джанъы ызла ачарыкъ,
Джолубузну аламат къаласына,
Усдаладан бири болуб чыгъарыкъ.

Эштмез ючюн гоб таушун урушну
Бешикледе сени кибик сабийле,
Сакълайдыла белгилериң Джуртунъу
Деулерибиз—джиритле аскерчиле.

1954 дж.

ДЖАНКЪОЗЛА

Сабыр болуб улуб турган боранла,
Шыбырдайла энди джылы джелчикле,
Эрий башлаб тауларыбызда кьарла,
Кьозгьалалла терекледе чирчикле.

Шорбат чыбчыкь кьарылгьач ёлгенди деб,
Ие болуб джашагьанд уясына,
Кьарылгьашчыкь, джуртун кёрюрге кюсеб,
Джырын джырлай кьайтыб келед ызына.

Чуакь кёкде кьалтырайд джазгьы хауа,
Сабан ишге кьозгьалгьанла колхозла,
Джылы кюнде джылтырайла кьар таула,
Талалада ышаралла джанкьозла.

1957 дж.

УСДАЧЫКЪ

Чёрчек джашчыкь джалан аякь арбазда
Кеси джангьыз инъир ала кьадалыб,
Кьайынланы тублериинде, салкьында
Юйчик ишлейд джонъурчхадан джарашыб

Кьарылгьачла бутакьланы юсюнде
Джырлайдыла, джазгьы кюнше кьуана,
Ол джашчыкьны юйчюнюню юсюнден,
Ишчиккни этгенине сукьлана.

1959 дж.

Тайларым

КЪАРАЧАЙ

Чуакъ кёкню, джылы кюнню тубюнде
Сен джашнайса, ана джуртум — Къарачай,
Къуанч джырын бюгюн таулу тюнюнде
Сени юсюнден джырлайд, совет Къарачай.

Миик таула, къулакъ суула, чегетле —
Дуня джандет сене менне, Къарачай,
Лермонтов бла Коста деген поэтле
Джырларында джыраб турган, Къарачай.

Ариулукъ бла тенъ болмайды чыртда джер
Таурухдача Доммайынъа, Къарачай.
Сени халкъынъ адеблиди эм джигер,
Мени уям, джан тамырым. Къарачай,

Тау джанъурла джауадыла юсюнъе,
Берекетли этиб сени, Къарачай,
Къуанама джарыкъ тийген кюнюнъе,
Эркинликге къанат керген, Къарачай.

Отлайдыла тюрлю-тюрлю киикле
Гокга ханслы сыртларында, Къарачай.
Ариу ийис этедиле кёгетле
Кюз-артында сенде бишиб, Къарачай.

Кёк хауада эки башлы Минъи-Тау
Агъарады ышарылыб, Къарачай,
Ёлом табад сенне чабса къанлы джау,
Къадау ташлы, тау аязлы, Къарачай.

Тау къушларында къанат тауш этгенлей,
Учадыла эркин кёкде, Къарачай,
Таулу ана балачыгъын суйгенлей,
Мен суйеме хар ташында, Къарачай.

Кюмюш кибики чыкъларында ханслада
Сабийликде керюученем, Къарачай,
Джюзгенлерин, билезиклеча, хауада
Булутланы башында бла, Къарачай.

Кюйюзлеча джасалган къырдышлада
Джырларында джырлаучанем, Къарачай,
Къойчуланы бараем ызларындан,
Суу шоркъагъа тындаылаем, Къарачай.

Къаялада сени гара сууларынь
Къайнайдыла, кёмюк эте, Къарачай.
Ёкюрелле чегетледе бууларынь,
Хар кьуру да мен бек суйген, Къарачай.

Джюрегимден сен кетмейсе ёмюрю,
Адамлагъа саулукъ берген Къарачай,
Къалай кёбдю тауларыньы кёмюрю,
Мермер ташлы, дарман ханслы Къарачай.

Барды сени бай къойнуьмда къоргъашын,
Кёз жарыгъым, батмаз кюном — Къарачай.
Къазылады багъыр, кюмюш эм аатын
Сенде, хамаи джашнаб баргъан Къарачай,

Ёседиле ариу элле, шахарла
Тауларыньа кьуат салыб, Къарачай.
Эштилелле сени юсюьмден хапарла.
Джанъы джырла, джазгъы танъым — Къара
чай,

Чайкъалады биченлигинь, сабанынь,
Хурмет-келгенд хар энинье, Къарачай,
Кьуачи джырла джырлайд энди Къобанынь,
Кёк Гебердинь эжиу этиб, Къарачай.

Тар джолларынь энди сени кепъ болуб,
Машинала джюрюйдюле, Къарачай.
Урунады халкъынъ кьуачидан толуб,
Батмаз кюном, джанъы, совет Къарачай.

Езенледе сууларыны таушун
Мен эштеме хар кзуру да, Къарачай,
Тауларыны хар джитисин, аушун
Тюшлеримде кѣб кѣргенме, Къарачай.

Сюрюулеринъ кенъ сыртлагъа джайылыб,
Отлайдыла джалпакълада, Къарачай.
Джюрепимде сен джашайса джазылыб,
Ана сютюм, кенъ бешигим — Къарачай.

Джай чилледе эрмеген бузларыны
Джылтырайла кюзгюлеча, Къарачай.
Тау башладан джырла джырлай сууларыны
Саркъадыла къаяладан, Къарачай.

Ана сют бла сен киргенсе къаныма
Емюрлюкде чыкъмазгъа деб, Къарачай.
Саурукъ бериб сен тураса халкъыма,
Чолпан джудуз, жуванч джырым—Къарачай.

Субай санлы, къаракъаш къызларыны
Мен сюйеме халилерин, Къарачай.
Михан къушдан тюк алгъан джашларыны
Бек сюйеме тау джюрекден, Къарачай.

Окъуйдула къызларыны эм джашларыны
Билим алыб, ишлейдиле, Къарачай.
Атадыла сени джазгъы танъларыны,
Джарыкъ тѣге юсюбюзге, Къарачай.

Ныггышлада джюз джыл толгъан къартланы
Мен суйеме эллеринъде. Къарачай.
Берекетли арбазлада тойланы
Бек суйеме къуанч кюнде, Къарачай.

Ачаса сен эшигинъи къонакъгъа,
Ачыкъ кёллю, чомарт джуртум — Къарачай.
Джол ишлейсе шохлукъ бла тынчлыкъгъа,
Къыйын кюнде буюкъмаучу, Къарачай.

Мен суйеме тюрсюнюню кёрюрте,
Кече кюн да джукъламайын, Къарачай,
Керек болса сени ючюн ёлюрге
Мен хазырма хар заманда, Къарачай.

Уруш ачыб келген къанлы джаулагъа
Кечим этиб къоймагъанса, Къарачай.
Эркинликни кюню тийед таулагъа,
Къуандырад джашауубуз, Къарачай.

Урушлада тау къушлача сермешиб,
Келгендиле джигитлеринъ, Къарачай.
Тауларынъда ара ише биригиб,
Урунабыз арымайын, Къарачай.

Партиягъа алгъыш эте джюрекден,
Хорламланы кёб этебиз, Къарачай.
Сен джашнайса Ленин берген тюзлюкде,
Туугъан джуртум джангъы, совет Къарачай.

Ана болуб сениъе уллу Эресей,
Кёб палахдан кьутхаргъанды Къарачай.
Энди джолунъ джарыкъды кюн тийгенлей,
Урун, къуан, джашна, эркин Къарачай!

1957 дж.

АНАМ

Улуй эди хыны боран шаушалмай,
Орамланы кюртю бла бегите,
Олтураенъ кече сайыи джукъламай,
Белляу айта, бешигими тебрете

Джаны ёлген анача, джел сарнаед,
Аушладаи ёзенлеге тигелсеи,
Терезени хыны-хыны къагъаед
Ачыулаиыб элибизге киргенлей.

Джюрегинъи къайгъыларын билгенча,
Бир кёзюуде болуучанед джел сабыр.
Бешик джырда, ананъ сени суйгенча
Бол, дей эливиъ, ёхдем, ётгюр эм батыр.

Алай бла танъ да белги береед,
Терезенъден тегеед джарыгъын,
Хоншунъ тийренъ — бары сени кёреед,
Танъ атса да джана эди чырагъынъ.

Бешик джырны эрикмеин джырлай энъ,
Эштелле кърар тюбюнде тауларынь,
Тохдамасам, сен кьойнунъа алаенъ,
Сан этмеенъ, кьыйналса да санларынь.

Алай эте заман кетиб бараед,
Мен ёсеем — сен толаенъ кьуанчдан,
Кьулакь суучукь кесине чакьыраед
Мени хамаи кьош аллы стауатдан.

Суу ызына ойнатыргъа элтеенъ,
Эртденбла кюн ёзеннъе тийгенлей,
Гокга хансла юзюб меннъе берееиъ,
Кюйюзлеча кьырдышлада кёргенлей.

Каскаланы ызларындан чабаем,
Мылы хансны ичин джырыб гузаба,
Гёбелекге кёб кере мен тутаем.
Джыгьылсам да, туруб джанъыдан чаба.

Сабийлигим кьайытмаздан кетгенди,
Джокъду мадар чыртда аны джетерге.
Аны орнуна энди джашлыкь келгенди,
Турад сенден унамай ол кетерге.

Джазыу меши кёб джерлеге элтеди,
Сенден эмда тауларымдан айырыб,
Эки кёзюиъ джолгъа чыракь кетеди.
Олтураса кюнтурушда кьайгьырыб.

Джайгъы кюнден иги джылыу бересе,
Тилек тилей ашыраса джолума.
Тюшлеринъде хамаң мени кѳресе,
Таш саласа, солтуу бермей кѳолунъа.

Уячыгъын топуракъдан ишлейди
Къарылгъашчыкъ терезенъи башында,
Джылы тюкчюк, ариу чѳбчюк излейди,
Джырын джырлай, анам, сени къатынъда.

Алай бла сора ол гурт джатады,
Балаларын чыгъарады уяда.
Чибин, къамжакъ алагъа къабдырады,
Ана деген бары алайд дуняда.

Къарылгъачдан кѳз алмайын къарайса,
Эслетмеин кѳзлеринъи терк сюрте,
Узакъ джерден сен джашынъы сакълайса,
Кече кюн да кѳб тюрлю сагъыш эте.

Заман кетиб хамаң алгъа барады,
Къартлыкъ энди джуукълашханды сеннѳе,
Джюрегинъде хар джыл ызын кѳояды,
Сагъышланыб тураса, джаным, меннѳе.

Отджагъада бюгюн мен олтурама,
Джити къараб огъурлу кѳзлеринъе,
Къарт болгъанса, анам, мен къайгъырама,
Тынъылайма кѳб акъыл сѳзлеринъе.

Тар ёзенде Теберди суу баргъанча,
Бек тынчлыкъсыз ётгендиле джылларынь,
Мийк таула кийк джолдан толгъанча,
Джыйрыкъладаи толгъанла джаякъларынь.

Мени ючюи джангъаи отдан джанламай,
Ашыргъанса кёб заманы, анам, сен,
Саулугъунъу бюгюнде да сакълатай.
Айланаса хамаи — бушуулума мен.

Алма терек джаз чегетде чакългъанча,
Агъарады чачынь сени замансыз,
Болур мени, хар баланы болгъанча,
Аны юсюнде кёб терелигим ажымсыз.

Джюрегими теренинде джанайса,
Ачыкъ кёллю, тюз ишетли, анам, сен,
Тауларымда джазгъы кюнъе ушайса,
Сени юсюндеи джазарыкъма джырла мен.

1958 дж.

Сени сютюню джылыуу
Киралса назмуларыма,
Мени сёзюмю къарыуу
Джараред таулуларыма.

Салды бойнуна,
Гузаба этиб.

Ити акъырын
Джолпу къысхасын
Сюреди къошха
Къойланы кеси,
Къойчу уа арыб,
Бели бек талыб,
Атлайды кетиб
Сагъышха эси.

Джетди, къуана,
Джылы къошуна,
Джанъур джибитиб,
Къурушуб бойну,
Кеси келтюрюб,
Сыртдан келтириб,
Къойчу къалдырды
Аджалдан къойну.

1952 док.

КЪАРАЧАЙ ШАХАР

Тауларымы джюрегинде орналыб,
Гокга хансча, керпеслениб джашнайса,
Тансыкъ болуб келгеними анъылаб,
Бюгюн меннъе сен ышарыб къарайса.

Хар ташынъы, терегинъи ийнакълаб,
Тёрт джаныма джити-джити къарайма,
Джуугъуму, танышымы къучакълаб,
Келгениме ийнанмайын атлайма.

Таш джолларынь, кюзгюлеча джылтыраб,
Чакъыралла бары мени, кёреме,
Тёзалмайын эринлерим къалтыраб,
Кёзлерими къысха-къысха сюртеме.

Къар тауладан салкъын аяз, къалтырай,
Тёрт джанындан тохдамайын урады,
Тауларыньда хар бир ташынъ джылтырай,
Узакъ джерден менъе хапар, сорады.

Мен он джылгъа сенъе айтыб бошамам,
Джюрегимде кёбдю мени хапарым,
Сонича мен башхаланы сюялмам,
Тауларымда халкъым атлы шахарым.

1957 дж.

ТАШЧЫ ИЛИЯС

Накъырдасы, кюлкюсю
Джюреклеге джарашад,
Ишде аны юлгюсю
Теньлерине болушад.

Танъ алада къарасанъ —
Кетиб барыр ишине,
Инъир ала сынасанъ —
Келмей турур юйюне.

Къалалача, таулада
Ишлегенд миник юйле,
Окъуйдула алада
Бизни таулу сабийле.

Тууадыла къуанчла
Ол ишлеген юйледе,
Ёседиле врачла,
Агрономла, поэтле.

1959 д.ж.

ДЖЫРЛА

(Алиханнъа)

Джаяу келебиз
Ташлы джоллада;
Танъны кёребиз
Къарлы таулада.

Бизге туурады
Минъи-Тауубуз,
Хапар сорады:
— Къалайд джолугъуз?

— Бушуу кетгенди
Бизге келмезден,
Кече ётгенди
Тау джерибизден.

Кюнчюк тийеди
Къар тёпбелеге,
Джарыкъ тёгеди
Тау ёзенлеге.

Ана кёзле бла
Къарайды бизге
Минъи-Тау, тенъим,
Джаз кёгюбюзден.

Бирден къарайла
Бузла бла къарла,
Суула джырлайла,
Сен тау джыр джырла!

1957 дж.

ЭРТДЕН

Булбулчукъла джазгъы танънъа уяна,
Джырлайдыла тийер кюмнъе къуаныб,
Чуакъ кёкде джулдузчукъла, терк бата,
Кюн чыкъгъаннъа мен къарайма ышарыб.

Джашил ханса джылтырайды кюмюш чыкъ,
Тютюнлейле тау элледе оджакъла,
Ариу ийис келтиреди аязчыкъ,
Ойнайдыла джаргамлада улакъла.

Джагъасында къобуб саркъгъан Къобанны
Отлайдыла къойла, атла, туарла,
Нартюхлери сюгден толгъан сабанны
Шыбырдаила, айта къуанч хапарла.

Тынчаялла тау башында булутла,
Эштиледн чынъыллада къуш тауш,
Джюрегимде кѣбдю анхы умутла,
Чакъырады мени къарлы тау ауш.

Кюн къарайды таудан, джерни джылыта,
Мен джырлайма анъа таза джюрекден,
Сенсе менъе джырла деген, уята,
Тауларыма джарыкъ келтирген эртден.

1957 дж.

ЭГЕЧИМЕ

(Тамарагъа)

Мениъе тансыкъ болсанъ,
Окъу назмуларымы,
Менден къагъыт алсанъ,
Инакъла тауларымы.

Мени тюшде кёрсенъ,
Тюнде кёр къушларымы,
Мени кёрюрге суйсенъ,
Къучакъла назларымы.

Меннъе сёзюнъ болса;
Айт къулакъ сууларыма,
Кече джолда барсанъ,
Къара джулдузларыма.

Тауда кюпчюк батса,
Къара кёк ишъирликге,
Нюрюн теге танъ атса,
Къара сен эртденликге.

1958 дж.

МЕНИ ТЕБЕРДИМ

Акъ башлыкълы джигитлеча,
Барды кюмюш тёпбелеринъ,
Джау ачалмаз киритлеча,
Бекди сени ёзенлеринъ.

Кёбдю сени, кюзгюлеча,
Тау чокъуракъ суучукъларынь,
Барды, гокга кюйюзлеча,
Дарман ханслы сыртлыкъларынь.

Деу халкымы джашларыча,
Кенъ джауорун назларыны,
Бек сюеме джырларыныча,
Елмей турлукъ тауларыны.

Тик тауладан къанатлыча,
Хаман келген аязыны,
Ай джарыкыны къарт атлыча,
Мен сюеме хар джазыны.

Тау къуш кекню миигинча,
Мен сюеме бузларыны,
Тау халкымы кийиминча,
Шоркъа-шоркъа сууларыны.

1959 дж.

КЮН ТИЙЕДИ

Кюн тийеди, джюрегими джылытыб,
Чуакъ кекдеп мение къараб ышара,
Джаз келеди, чыбчыкъланы джырлатыб,
Къулакъ суула шуулдайла, чактыра.

Тийген кюнню джылыучугъун ийнакълай,
Бек таралтыб джырлайд джырын булбулчукъ,
Салкын аяз урад таудан, къалтырай,
Шыбырдайды джашиллене хар булчукъ.

Мен атлайма, джашил джазгъа къуана,
Чыммакъ чакъгъан уллу терек бачхада,
Къулакъ салыб, къарылгъачны джырына
Тынъылайма, къуанч келген арбазда.

1957 дж.

ДЖАШИЛ ДЖАЙ

Джашил тенъизлеча, кѣб сабанланы,
Ариу ийис этген гокга хансланы,
Омакъ кийимлерин терек бачхаланы
Сен келтиресе бизге, чомарт джай.

Салкъынлыкъларын тау аязланы,
Шоркъа таушларын къулакъ сууланы,
Къуанч джырларин къанатлыланы
Сен келтиресе бизге, чомарт джай.

Кѣлекгелерин акъ булутланы,
Берекетлерин тау джанъурланы,
Тазалыкъларын чыкъ тамчыланы
Сен келтиресе бизге, чомарт джай.

Сансыз-санаусуз мал сюрюулени,
Къарыудан артыкъ кѣб нартюхлени,
Ашхы биченден тау гебенлени
Сен келтиресе бизге, джашил джай.

1957 дж.

* * *

Бек кыйынды бир сёз бла
Кечени суратларгъа:
Кёк къарайды минъ кёз бла
Джерими къучакъларгъа.

Баш къагъалла назла да,
Суу къатлайды белляуу,
Агъаралла къарла да,
Къучакълаб Минъи-Тауу.

1959 дж.

ТАЯКЪ ДЖАНЪУР

(Къайсыннъа)

1

Джаум кече къучакълайды таулары,
Таякъ джанъур шаушалмайын къуяды.
Кёк кюкюреб, дюнъюрдетиб хауаны,
Къалын чегет мыдахланыб джырлайды.

Башлыкъ къысыб, джамчы кийиб джунчууда
Таулу атлы эс ташламай келеди,
Джанъур тохдаб, кече кетиб, джанъыдан
Огъур кюнню тийеригин биледи.

1952 дж.

Джанъур тохдаб, кече кетиб таулада
Джазгъы кюнчюк ышарылыб къарайды,
Кёк чуакъды, джокъду булут хауада,
Таулу атлы къуанч джырын джырлайды.

Аны джырын эштиб, бёгек суучукъла
Эжиу эте, къулакълагъа саркъалла,
Терекледе кёбюб тургъан булчукъла
Джашиллениб, джазгъы кюнде чагъалла.

1959 дж.

ТАУ СУУЧУКЪ

Булутланы тюблеринде къарладан
Бёгеклениб. кёмюклениб чыгъаса.
Арымайын хапар айта башладан,
Ёзенлеге мыллык атыб бараса.

Джай чилледе джитиледен аязчыкъ,
Иссиликден сени сакълай, келеди,
Кёлекгесин субай ёсген джаш назчыкъ
Сешъе къараб кюзгюдеча кёреди.

Джолоучуну сукъландыра кесинъе,
Джюрегинде сагъышларын чачаса,
Тюрсюнюню унутмазча эсине,
Таушунъу къулагъына саласа.

Суу алыргъа келген таулу кызыланы
Джырларына ариу эжиу этесе,
Джагъалада ёсген гокга хансланы
Ийислерин сен биргенъе элтесе.

Джугъутурла эртден, инъир тизилиб,
Уучуладан къоркъа-къоркъа энелле.
Кёб кюнлени таушунъдан илгениб,
Тоймай суудан ызларына кетелле.

Сыбызгъысын согъа, таулу сюрюучю
Эртден сайын санъа салам береди.
Гюрсююнью кёкден къараб кёрюучю
Кюн, башынъдан къанатларын кереди.

1957 дж.

* * *

Хауа къушха амалсыз керекча,
Чабакъгъа да керекди суу.
Халкъсыз поэт, тамырсыз терекча,
Мычымайын болады къуу.

1959 дж.

БУЛУТЛА

Бир къарасам, иссилеген кьойлача,
Тау башлада джопбу болуб джатасыз,
Бир къарасам, акъ шьпандан бойлача,
Кёк тенъизде сиз агъара турасыз.

Бир къарасам, сиз, алтын суу ичгенча,
Саб-саргъалыб кёкге чырай саласыз,
Бир къарасам, кължъыр оноу этгенча,
Чегетлеге, ёзенлеге къачасыз.

Бир къарасам, турна сюрюу баргъанча,
Сиз тизилиб кёче-кёче барасыз,
Бир къарасам, джукъусураб кьобханча,
Мутхуз болуб, кюнню аллын джабасыз.

Бир къарасам, акъ джибекден кюнлюкча,
Иссиликден таулу кызны сакълайсыз,
Бир къарасам, ашы бетип кёрлюкча,
Сиз, ышарыб, барыгъыз да къарайсыз.

Бир къарасам, сиз, чагъылгъан джюнлеча,
Минклени, джитилени джакълайсыз.
Бир къарасам тёпбелседе кюртлеча,
Джюрегими теренинде джашайсыз.

Бир къарасам, акъ мамукъдан таулача,
Кёз туурамда кымылдайсыз, ёсесиз.
Бир къарасам, чиллеледен аўлача,
Чынъыллагъа, бугъойлагъа тюшесиз.

Бир къарасам, кюмюш кырау тюшгенча,
Кёк кюйюзде аз эслене турасыз,
Бир къарасам, эртдепликни суйгенча,
Аллыгъызыны кюн чыкыгъангъа бурасыз.

Бир къарасам, башха болмай чардакъча,
Чуакъ кёкню мыдах болуб тутасыз,
Бир къарасам, сиз, уялчакъ кьомакъча,
Чыртда тебмей минк кёкде турасыз.

Бир къарасам, ау тубюнде келинча,
Сиз, къубулуб, тюрлю-тюрлю боласыз,
Бир къарасам, сютден кыызгъан джелинча,
Берекетли болуб, суудан толасыз.

Бир къарасам, отда эмен мыдыхча,
Сиз, кызарыб, ариу кийим кийесиз,
Бир къарасам, сиз, къаз тюкден джасдыкъча,
Чуакъ кёкде агъарыргъа суйесиз.

Бир къарасам, джерге тапсыкъ болгъанча,
Сиз, созулуб, джанъур болуб джауасыз,
Бир къарасам, къуанчыкыдан толгъанча,
Гёпбеледен ары-бери ауасыз.

Бир къарасам, къуш къанатын кергенча,
Минъи-Тауңу айрысына къонасыз,
Бир къарасам, ана джашын кёргенча,
Аны кёрюб джарыкъ кёллю боласыз.

Бир къарасам, шохлукъ тынчлыкъ элтгенча,
Кёб къралгъа бизден салам элтесиз,
Бир къарасам, мен таулагъа келгенча,
Джуртугъузгъа тансыкъ болуб келесиз.

1958 дж.

АПРЕЛЬ

Джашил кырдыклы,
Къарылгъач джырлы,
Джазны хорланмаз къарыуу.
Насыблы джерде,
Туугъанды сенде
Ленини джылы тылпыуу.

Гокга ханс кюйюз,
Аламат ийис
Байландыралла хауаны,
Кюнде джылтырай,
Кёзюнюю алдай
Къар башлыкълары тауланы.

Танъны джарыта,
Джерни джылыта,

Уллу ёмюрлюк сауҕааҕа
Сен болдупъ таукел,
Баҕыалы апрель,
Ленинни берген дунияҕа

1959 дж.

ЛЕНИН ТАУЛАДА

Къанатлары кыаҕады
Ётгюр кыуш кёк хауада,
Шууулдайды, саркыады
Шоркыа чучхур таулада.
Таулу сюрюу кютеди
Булутланы тубюнде,
Кёб эл, шахар ишлейди
Алгыын киик джерледе.
Къара алтын кызады
Машинаны кючу бла,
Темир кыуш да учады
Къар Кавказы юсю бла.
Ленинбиз кёреди
Муратлары толгыанын.
Бизге ол юретеди
Хорламланы джолларын.
Тау джуртубуз джашнайды,
Джокъду булут хауада
Ленин сауду, джашайды
Бюгюнню хорламлада.

1959 дж.

Къара Кёзле

Февраль келгенди — эрийди къарчыкъ,
Аяз къагъады — кебеди балчыкъ,
Заман джетгенди — чагъады талчыкъ,
Ариу джырлайды къуанчлы чыбчыкъ.

1958 дж.

СЮЙДЮРГЕНСЕ МЕННЪЕ КЕСИНЫ

Сен Шаркыны танъыча,
Тау сууну джырыча,
Сюйдюргенсе меннъе кесинъи,
Езени тарыча,
Доммайны къарыча,
Сюйдюргенсе меннъе кесинъи.

Мухуну назыча,
Азгекни джазыча,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи,
Эртдени чыгъыча,
Джерими атыча,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи.

Къар басхан аушча,
Къуш къанат таушча,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи,
Гокга ханс кюйюзча,
Джашил ханс ийисча,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи.

Теберди таулача,
Алада хауача,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи,
Къайынлы-Талача,
Къарылгъач балача,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи.

Тауланы кююча,
Къыб-къызыл гюлюча,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи,
Эртдеу чыкъ тамчыча,
Къарачай джамчыча,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинѣи.

† Гюл — къызыл гокга ханс.

Сен, чыммакъ башлыкъча,
Аламаг джашлыкъча,
Сюйдюгенсе меннѣ кесинъи,
Халкъымы тилича,
Теберди элимча,
Сюйдюргенсе меннѣ кесинъи.

1958 дж

ТАУЛУ КЪЫЗ

Эшмелеринъ кечеледен къаралла,
Кѣзчюклеринъ джулдузлача джаналла,
Ауазчыгъынъ тау суучукъну джырыча,
Эришлеринъ джерибизни джазыча,
Джаякъларынъ джаз танъ белги бергенча,
Кирпиклеринъ къуш къанатын кергенча
Тишчиклеринъ Минъи-Тауда къарлача,
Къашчыкъларынъ къарылгъач къанатлача,
Ариулугъунъ кюннѣ таякъ болурча,
Джырлагъанынъ башха болмай булбулча,
Сеннѣ этген джырларымы джырлайма,
Джер юсюнде джанъыз сени сайлайма,
Сюймеклигинъ манъа къарыу береди,
Джан тамырым сени бла биргеди.

1957 дж.

КЮНТАЯКЪ

Кертиден джанлаялмайма —
Кёреме сени тюшюмде,
Уянсам джукътаялмайма —
Этеме сагъыш тюнюмде.

Гюбесем сёлешалмайма —
Болады тилим къысхаракъ,
Башхагъа къараялмайма,
Сени унутуб, Кюнтаякъ.

1957 дж.

АКЪ КЪАЙЫЦЫКЪ

Мутхуз ай бата.
Джазгъы танъ ата,
Джашил джагъада
Чагъаса кесинъ,
Тубан чачылыб,
Таула ачылыб,
Къуанч сагъышха
Кетгенди эсинъ.

Танънъа уяныб,
Джырлайд къуаныб,
Сени юсюнъе
Къонуб булбулчукъ,

Кёз алмай сенден,
Хауа тенъизден
Къарайды, джана,
Джарыкъ джулдузчукъ.

Суучукъ джылтырай,
Агъады джырлай
Кириш къаядан
Джерге агъара,
Сабыр хауаны,
Акъбаш тауланы
Танъшы джарыгъы
Бояб, къызара.

Кюмюш кибик чыкъ,
Субай къайымчыкъ,
Ариу джылтырайд
Тюшюб юсюнъе,
Салкъын аязчыкъ
Къалтырай азчыкъ,
Сакълайды сени,
Кеталмай кенънъе.

Етгенди тюшюм,
Сени бла тюнюм,
Къыйын боранны
Кёргенбиз бирге,
Биргенъеди антым,
Сени бла, джаным.

Тансыкъ болама
Сени кёрюрге.

Джашил кийиниб,
Джелде сёлешиб,
Джити къарайса
Джанъыз кесиме,
Джазым келгенлей
Кюнюм тийгенлей,
Къуат саласа,
Чагъыб, элим.

Джылы кюн таудай
Къарайды, саудан
Джерни къучакълаб,
Бирден джылыта.
Санайма тенъыс,
Джырлайма сенне,
Эрикмей тауда
Атынъы айта.

1957 дж.

СУҚЪЛАНАМА

Сени бетинъе къакъгъан аязгъа
Мен сукъланмайын не этеим,
Сенне къуанчла келтирген джазгъа
Мен сукъланмайын не этеим.

Къутас чачынъа тийген джаулукугъа
Мен сукъланмайын не этеим.
Сен суугъа баргъан джаяу джолчукъа
Мен сукъланмайын не этеим.

Сен бек суйюучю гокга ханслагъа
Мен сукъланмайын не этеим,
Сени бетинъи джуугъан суулагъа
Мен сукъланмайын не этеим,

Сени юсюнъе тамгъан джанъургъа
Мен сукъланмайын не этеим.
Сени атынъи айтхан тау джыргъа
Мен сукъланмайын не этеим,

Сени белинъи буугъан кямаргъа
Мен сукъланмайын не этеим,
Сени суйгенлей бирге джашаргъа
Мен сукъланмайын не этеим.

1959 дж.

СЮЙЕМЕ

Сен ариуса
Башхаладан:
Кёреме.

Къалгъанладан
Сен джигерсе,
Билеме.

Сен усдаса
Тенълеришъден:
Эслейме.
Къуаниъандап
Джырлайма мен,
Тибсейме.
Ишге кирсем
Арый билмей
Ишлейме.
— Нек десенъ'а,
Таулу кызыны
Сюйеме.

1959 дж.

ЫШАР

Юйюгюзню къатын озуб тебресем,
Терезени ачыб эркин сен ышар.
Суу алыргъа тау суучужъгъа тебресенъ,
Джюрегими къуандыра, сен ышар.

Эртденликде къар таулагъа къарасанъ,
Джюрегинъи терениден сен ышар,
Сениъе этген джырларымы джырласанъ,
Мениъе къараб, къарылгъачым, сен ышар.

Тюшлеримде сени кѳргеним ючюн,
Джарыкъ джаниъан джулдузчугъум, сен ышар.

Джер юсюнде сени суйгеним ючюп,
Кень къанатлы кёгюрчюнюм, сен ышар.

Тауларыма узакъ джерден мен келсем
Хапарымы эштиб, алай сен ышар,
Салам бериб, мен аллынъа тюбесем,
Таулу къарачай къыз, сен ышар.

1958 дж.

ТАБАРЫКЪМА СЕНИ

Аязчыкъча, Минъи-Таудан аусанъ да,
Табарыкъма, табарыкъма мен сени.
Чабакъчыкъча, суу тюбюнде турсанъ да,
Табарыкъма, табарыкъма мен сени.

Къанатлыча, къанат кериб учсанъ да,
Табарыкъма, табарыкъма мен сени,
Джудузчукъча, мийк кёкде джансанъ да,
Табарыкъма, табарыкъма мен сени.

1959 дж.

ГЮЛ

Керпеслениб ёсесе
Джылы джызгъы кюнчюкде,
Ару ийис этесе
Тереземи тюбюнде.

Сени артыкъ суйеме
Бютеу гокга хансладан,
Кенъден къараб кереме
Джанъыз сени арбазда.

Эртденликде тийеди
Сение тауладан кюнчюк,
Джаш джюрегим суйеди
Сени, къарачай гюлчюк.

1959 дж.

СЕНИ КЕЗЛЕРИНЪ

Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Джюрегим джарыкъ болады.
Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Джолум къуанчдан толады.

Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Къуш къанат тауш эштеме,
Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Джырымы дженгил этеме.

Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Джазгъы кюн таудан къарайды,
Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Къарылгъач джырын джырлайды.

Сени кёзлериң манъа къарасала,
Озгъан къуапчым къайтады,
Сени кёзлериң манъа къарасала,
Къобуз ағышъы айтады.

Сени кёзлериң манъа къарасала,
Къарангы кече джарыйды,
Сени кёзлериң манъа къарасала,
Сюймеклик мени таныйды.

Сени кёзлериң манъа къарасала,
Къарла ышарыб тебрейле,
Сени кёзлериң манъа къарасала,
Тауларым танънъа тюбейле.

Сени кёзлериң манъа къарасала,
Джюрекде отум джапады,
Сени кёзлериң манъа къарасала,
Кюн батмай тийиб турады.

Сени кёзлериң манъа къарасала,
Аджал эсимден кетеди,
Сени кёзлериң манъа къарасала,
Къарыуум ёсюб келеди.

Сени кёзлериң манъа къарасала,
Къышны суугъу сынады,
Сени кёзлериң манъа къарасала,
Джазгы кюн джарыб чыгъады.

Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Джерими ариу кереме,
Сени кезлеринъ манъа къарасала,
Халкъымы артыкъ суйеме.

1959 дж.

* * *

Толгъан айгъа сени ушатыб,
Суймеклик хапар сорама,
Ай кез туурамдаи кетсе да батыб,
Мен кеталмайын турама.

1957 дж.

ТАУ ЧУЧХУРНУ КЪАТЫНДА

Тау чучхурну къатында
Сен чачынъы эшесе,
Кюн сукъланыб башынъдан
Къарагъанын кересе.

Суу шоркъулдаб ёзеннъе
Хаман джырлай барады,
Ол къолунъда гегеннъе
Хапар айта саркъады.

Сен, кеталмай джагъадан,
Инар айта тураса,
Сюйгенинъден. къарладан
Суугъа хапар сораса.

Аны эртден джырына
Созуб эжиу этесе,
Джырлай-джырлай ызынъа
Сен суу алыб кетесе.

1958 дж.

ОГЪУРЛУ КЪОЛЛА

Берчлидиле къолларынь, кереме,
Ише чыныкъгъандыла ала,
Мен ол къоллагъа алгъыш этеме,
Къалай огъурлудула ала.

Чемердиле къолларынь, билеме.
Гардош къалагъандыла ала,
Джигер къолланы артыкъ сюйеме,
Къалгъан къолладан башхадыла ала.

Джылыдыла къолларынь, сайлайма,
Ала джылытадыла мени,
Ашхыдыла къолларынь, сынайма,
Кемсиз сюйдюредиле сени.

Ариудула кьолларынь. кёреме,
Къыйын ишни сынагъандыла ала,
Мен ол кьолланы артыкъ сойеме,
Къалай огъурлудула ала.

1959 дж

АРИУУМ

Къара къашланы,
Узун чачланы,
Ариуум, къайдан алгъанса?
Къара кёзлени,
Акъыл сёзлени,
Ариуум, къайдан алгъанса?

Чемер кьолланы,
Субай сапланы,
Ариуум, къайдан алгъанса?
Къарча боюнну,
Мамукъ кьоюнну,
Ариуум, къайдан алгъанса?

Танъны кийимин,
Джазы ийисин,
Ариуум, къайдан алгъанса?
Тюз аякъланы,
Нюр джаякъланы,
Ариуум, къайдан алгъанса?

Таулу кыыз атны,
Быллай сыфатны.
Ариуум, кыайдан алгъанса?
Джерни хурметин,
Халкъны ишпетин,
Айтсанъ'а кыайдан алгъанса?

• 1957 дж.

Теберди таулада битген наз кибик,
Ариуду сени тюрсююнъ,
Къарылгъач джырда келген джаз кибик,
Багъалыд менше хар кюнюнъ.

1958 дж.

СЮЙЕМЕ ДЖАНЪЫЗ КЕСИНЪЫ

Тау джел суйгенча кёкню минрин,
Къарылгъач суйгенча джазны ийсин,
Таулула суйгенча туугъан джерлерин,
Ёзенлеринде джанъы эллерин.

Ана суйгенча табхан джашчыгъын,
Хансла суйгенча эртденни чыгъын,
Наратла суйгенча джавил кийимни,
Суйеме джерде джанъыз кесигъи.

1957 дж.

ИНЪИРЛИКДЕ

Кюн батханды таулада,
Салкъын аяз урады,
Бурмачач къайынладан
Чапракъла къуяды.

Ёзенде бёгеклениб,
Чучхур суучукъ джырлайды,
Къаядан сесгеклениб,
Къашха эчки къарайды.

Къуана инъирликде
Сыбызгъымы согъама,
Джулдузла минкликде
Джансала деб турама.

Кюмюш оракъ кёрюнед
Тауланы башларында,
Джарыкъ джулдуз эсленед
Айны тюз ортасында.

Ол джулдузину кёзюнъе,
Айны сени къашынъа,
Сууну джырын сёзюнъе,
Къайынчыкъны санынъа

Теньлешдириб, ушатыб,
Чуакъ кёкге къарайма,
Эшт, атынъы кёб айтыб,
Джазгъы кюнде джырлайма.

1957 дж.

ДЖОКЪ КЁРЕЕМ

Джокъ кёреем сен болмасанъ
Джашауума терен кирген,
Джокъ кёреем сен болмасанъ
Джюрегиме тилин билген.

Джокъ кёреем сен болмасанъ
Джырларыма эжну этген,
Джокъ кёреем сен болмасанъ
Тюшлеримде мен кёб кёрген.

Джокъ кёреем сен болмасанъ
Юйюбюзге джарыкъ берген,
Джокъ кёреем сен болмасанъ
Кёб назмуна сормай кирген.

Джокъ кёреем сен болмасанъ
Тауларыма нёгер боллукъ,

Джокъ кѣреем сен болмасанъ
Джюрегимден кетмей турлукъ

1959 дж.

СЕН БОЛМАСАНЪ

Сен болмасанъ кѣб назмум туумаз эди,
Джаш джюрегим джырла деб турмаз эди,
Сюймекликни багъасын билмез эдим,
Тауларымы мен кемсиз сюймез эдим,
Кюн ышарыб меннѣе къарамаз эди,
Хар кѣуру да джылытыб турмаз эди,
Джаз кырдыкны ийиси урмаз эди,
Отджагъамы джылыуу кълмаз эди.

1959 дж.

* * *

Сени атынъы айтыб джырласам,
Къайда болсанъ да сен, — ой, — де.
Сеннѣе ушатыб кюннѣе къарасам,
Къайда болсанъ да сен, — ой, — де.

Джангъыз кесинъи сюйеме десем,
Мен да сюйеме сени де,

Кече тюшюмде кёреме десем,
Мен да кёреме сени де.

Сенсиз джашауум боллукъ тюлд десем,
Мен да айтама алай де,
Сюйгени болгъан джарлы тюлд десем,
Мен да айтама алай де.

Мен сени джырла этеме десем,
Мен да этеме сени де,
Мен сени сакълаб турлукъма десем,
Мен да барлыкъма сени де.

1958 дж.

КЕЛ

Тапъ белги береди,
Тохдагъанды джел,
Шаркъ шюрюн тегеди —
Мен сакълайма, кел.

Къуш кекде учады,
Къычыра таукел,
Суу кёмюк чачады —
Мен сакълайма, кел.

Къозгъала тебрейди
Тау ичиде эл,

Джур сыртха ёрлейди
Мен сакълайма, кел.

Толкъунлаб башлайды
Танъ алада кёл,
Чачымы тарайды
Тау аязчыкъ. кел.

1958 дж.

НАРАТЫМ

Сюймеклик терекни урлугъун салгъанса,
Джаш джюрегими ичине,
Ол кюнден беричи къуанчым болгъанса
Саулай дунияны юсюнде.

Джюрек тамырымдан чыгъыб ёседи
Ол урлукъчукъдан бир нарат,
Къызгъан джюрекке тамыр ийеди,
Айныйды. болуб аламат.

Джаб-джашил кийимин кийгенлей турады
Къыш, джай да мени терегим.
Толуб къуанчдан, къызыу урады
Ол терек битген джюрегим.

Меннѣ акъырын, суймейме десепъ'а
Къуу болуб къаллыкъды терек,
Энди башха урлукъну салама десем'а
Унарыкъ туйюлдю джюрек.

1959 дж.

БАШЛАРЫ
Туугъан къралым

Совет джурт—анам	3
Уллу Ленин джашайды	4
Октябрь	6
Туугъан къралым	7
Майны танъы	9
Орус халкъ	10
Комсомол	13
Матросовгъа	15
Урушдан сора	16
Джуртум	18
Школ	19
Тау элчикде	20
Джаз	21

Сабий шохларыма

Сентябрь	23
Азретчик	24
Пионер Махмут	25
Сабийчикге	26
Джанкьозла	27
Усдачыкъ	27

Тауларым

Къарачай	28
Анам	33
Чалкъычы джыйын	37
Салам	39
Къойчу	40
Къарачай шахар	41
Ташчы Илияс	42
Джырла (Алиханнъа)	43
Эртден	44
Эгечиме (Тамарагъа)	45
Мени Тебердим	46
Кюн тийеди	47
Джашил джай	48
Таякъ Джанъур (Къайсыннъа)	49
Тау суучукъ	50

Булутла	52
Апрель	54
Ленин таулада	55

Къара кёзле

Сюйдюргенсе меннъе кесинъи	56
Таулу кыыз	58
Кюнтаякъ	59
Акъ къайынчыкъ	59
Сукълапама	61
Сюйеме	62
Ышар	63
Табарыкъма сени	64
Гюл	64
Сени кезлеринъ	65
Тау чучхурну къатында	67
Огъурлу къолла	68
Ариуум	69
Сюйеме джанъыз кесинъи	70
Инъирликде	71
Джокъ кёреем	72
Сен болмасаиъ	73
Кел	74
Наратым	75

Назир Ахияевич Хубиев

МОЯ МАТЬ

Стихи

Редактор *И. Р. Салпагаров.*

Оформление художника *В. И. Бекетова.*

Художественный редактор *М. П. Бертник.*

Технический редактор *Д. Х. Кубанов.*

Корректор *Р. А. Ижаева.*

Сдано в набор 22/VIII 1960 г. Подписано к печати

30/IX-1960 г. Формат 60x92 ¹/₃₂. Физ. п. л. 5.

Усл. п. л. 2,5. Учет.-пзд. л. 2,48.

ВГ 09240. Тираж 1000 экз. Заказ 3846. Цена 1 р. 20 к.

Кварцаево-Черкесское книжное издательство,

г. Черкесск, Ленина, 35а,

Черкесская типография,

г. Черкесск, Комсомольская, 32.

Цена 1 руб. 20 коп.

С 1-1-1961 г. 12 коп.

НА КАРАЧАЕВСКОМ ЯЗЫКЕ

Назир Ахияевич Хубиев

МОЯ МАТЬ

СТИХИ

Карачаево-Черкесское книжное издательство
Черкесск—1960